

Ponç Puigdevall
**Il·lusions
elementals**

PREMI JOANOT MARTORELL

edicions

62

PONÇ PUIGDEVALL

Il·lusions elementals

Edicions 62

Barcelona

Aquesta obra ha estat guardonada amb el XXXVIII Premi Joanot Martorell de narrativa 2016, convocat per l'Ajuntament de Gandia i atorgat per un jurat compost per Xavier Aliaga, Pilar Beltran, Ignasi Mora i Miquel de Palol.

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 917021970 / 932720447).
Tots els drets reservats.

Primera edició: gener del 2017

© Ponç Puigdevall, 2017

© d'aquesta edició: Edicions 62, s. a.
Av. Diagonal, 662-664, 08034 Barcelona
www.edicions62.cat
info@edicions62.cat

Fotocomposició: Víctor Igual
Imprès a Liberduplex

DIPÒSIT LEGAL: B. 24.915-2016
ISBN: 978-84-297-7564-8

TAULA

ABRIL	11
ULTIMÀTUMS	53
LA SENTÈNCIA	101
L'EUFÒRIA DEL BENESTAR	143
<i>POPOIKI À LA MANIÈRE RUSSE</i>	193
EL GRAN MISTERI DELS EPÍLEGS	293

ABRIL

Al matí ja no dubtava que havia de subratllar una frase sobre els errors que cometia la protagonista d'una novel·la que havia escrit jo mateix anys enrere, quan era inconcebible imaginar-me que un dia arribaria a ser algú tan diferent de l'autor. A l'apartament m'avorria, al carrer també, i només tenia ànim per desentendre'm de l'embolic on habitava, per descartar-lo com si no em pertanyés. Però aquella cosa horrible i amb tentacles que constituïen les meves circumstàncies d'aleshores sempre tornava amb sigil i feia que m'avergonyís pel camí recorregut amb una absència desenfrenada de sensatesa, que m'aflorés una alenada ardent de terror pel buit que m'esperava just al davant. I com que no em veia amb cor de llegir res, i escriure s'havia tornat una operació impensable, l'únic remei per creure que jo havia sigut un altre era fullejar amb orgull l'exemplar de la novel·la, satisfet de les hores i la il·lusionada paciència que hi havia invertit.

A la nit havia topat amb una frase en què vaig xifrar de seguida tota l'esperança que podia concebre pel futur pròxim: em calia creure que la casualitat tan fràgil que hi vaig descobrir, que el nom del personatge de ficció coincidís amb el de la dona que havia de rebre el llibre per segona

vegada, actuaria a favor dels meus interessos. No recordava amb exactitud quines peripècies vivia la protagonista, però sí que vaig saber que la frase en qüestió podia servir per referir-se a la conducta de la Sílvia en el curs actual de la nostra relació. La desesperança era tan grotesca i indecent que la meua fe en el poder persuasiu d'aquelles paraules va esdevenir absoluta. Ajagut al llit, vetllant en comptes de dormir, com sempre d'ençà que ja no tenia somnífers, el pla es va forjar de mica en mica mentre les hores transcorrien amb la mecànica estrepitosa de les onades a la platja com a rerefons. No havia abaixat la persiana ni corregut la cortina i, més enllà del balcó, el fulgor de les estrelles es va anar esvaint a poc a poc i, a punta d'alba, quan van escampar-se els primers xiscles esgarrifosos de les gavines, la visió de la llum cendrosa sobre el mar va fer que m'afanyés a llevar-me. Era com si el cor s'hagués saltat un batec: el cap em funcionava de pressa i sentia l'efervescència de la sang a les venes.

Pel cafè que vaig prendre a l'hostal de la plaça, vaig quedar a deure deu cèntims i, a pesar que ja havia abusat d'ell d'ençà que m'havia instal·lat a Platja d'Aro, no vaig vacil·lar gens a l'hora de presentar-me a la gestoria on treballava un amic de la infantesa. Vaig obtenir menys diners dels que volia, però eren suficients per carregar la targeta del mòbil a l'estanc, reservar l'import just per al bitllet de l'autobús a Girona, asseure'm a la barra d'un bar, i agrair que aleshores ja disposava de la base necessària per executar el pla: només em calia invocar l'aliança de la sort. L'Agustí, l'única persona que se m'havia acudit que podia ajudar-me sense posar-hi cap entrebanc, no estava de viatge ni em va negar el favor, sinó que fins i tot va riure quan vaig justificar-me explicant-li que el gos havia destruït el

sofà de l'apartament i que em calia restituir-lo amb urgència. Tampoc no es va estranyar gens quan vaig preferir que no ingressés res en el meu compte corrent i vaig dir-li que ja em desplaçaria jo fins a Banyoles, que d'aquesta manera, a més, aprofitaríem per veure'ns i riure: havia deixat el carnet d'identitat com a penyora en un bar de Girona i no tenia res per identificar-me, però, encara que no hagués sigut així, no hauria servit de res per culpa del deute amb el banc, que xuclava qualsevol dipòsit. Vam quedar a les sis de la tarda. Amb la Sílvia vam citar-nos a les nou en un bar cèntric de Girona —va ser tan fàcil com si hagués estat esperant la trucada—, però mentre anava cap a l'apartament no vaig ser capaç d'assaborir del tot l'exultació que vaig entendre que hi havia en el seu to de veu ni l'eufòria que m'ocasionava sopar amb ella després de tant de temps sense veure-la. Era conscient que estava a punt de cometre un acte que em sabia greu, i l'alleujament que em regalava el bon rumb de cada pas seguit fins aleshores tenia una contrapartida que no em satisfia: hauria de deixar sol el gos més d'un dia, no només perquè no podia pujar-lo a l'autobús, sinó també perquè em calia una llibertat de manobra que amb ell resultava impossible. Vaig voler pal·liar la pena que em feia la situació repetint-me que no l'abandonava i que era necessari fer el que faria perquè em calia fer-ho i, sobretot, perquè no se m'acudia altre remei per escapar del remolí que ens engolia. Vam passejar amunt i avall de la platja moltes vegades i molt de pressa amb la intenció de deixar-lo extenuat i satisfet, com si això m'assegurés que estaria dormint tranquil fins a la meva tornada, i, mentre ell jugava feliç perquè sabia —ho sé— que no li mentia, li raonava els motius de la meva marxa, i insistia a fer-li entendre que no havia de patir gens, que vindria a

buscar-lo de seguida i carregat de bones notícies, que s'estaria sol com un gos adult, sense espantar-se de res i que, a més, podria disposar del llit de la manera que li fos més convenient. Vaig preparar-li una olla de macarrons, hi vaig barrejar tres llaunes de tonyina —l'únic que tenia: a la nevera només hi havia deixalles fetes malbé—, hi vaig buidar el cul de formatge ratllat que quedava, vaig omplir una galleda d'aigua fins a vessar i, mentre em dirigia a l'estació d'autobusos amb la novel·la sota el braç, el record de la seva mirada abans de tancar la porta, quan li deia que fes bondat —com si em preguntés si de debò no l'enganyava en prometre-li el que li prometia: que no havia de preocupar-se—, m'enfonsava en alguna cosa que no es podia qualificar ben bé de remordiment ni d'aflició, tot i que hi eren, sinó en una sensació d'estranyesa, com si de sobte estigués enmig d'uns actes que coneixia de sobres, però sense poder reconèixer-los.

Em va anar bé coincidir a la sala d'espera amb un amic cocaïnòman de Sant Feliu que venia cada dia a Platja d'Aro a la consulta d'un psicòleg: la seva xerrera compulsiva a la recerca de records comuns em va impedir pensar en res. Tampoc vaig pensar en res assegut a la butaca de l'autobús, endormiscat amb el soroll del motor fins que un repic al vidre de la finestra em va avisar que començava a ploure. A Girona el xàfec ja era molt dens, i vaig sucumbir a un atac de commiseració, no tant perquè em dificultés els moviments que havia previst —al cap i a la fi, com a mal major només podia mullar-me—, sinó per l'ambient opressiu que creava tot plegat, el cel fosc, els trons llunyans, la molèstia minuciosa de la pluja, la pressa de la

gent amb els paraigües oberts, el soroll de les rodes dels cotxes solcant les basses de l'asfalt. L'autobús que m'havia de dur fins a Banyoles sortia al cap de tres quarts d'hora, i res no impedia, doncs, que complís amb exactitud el que havia previst, però per comoditat, en comptes d'anar fins a la joieria on treballava una amiga que mai m'havia negat el crèdit, se'm va acudir visitar un amic de lluny que vivia a la vora de l'estació. A casa seva sempre hi havia anat de matinada, quan ja no hi havia bars oberts —mai no hi havia comparegut sol—, i no em va estranyar que el sobtés la meva veu al porter automàtic, però em va obrir sense cap reticència. Em va preguntar si a Platja d'Aro escrivia molt, es va interessar pel gos, no vaig dir que no quan em va convidar a un cafè, i vam estar parlant d'anècdotes trivials fins que la conversa es va decandir i em vaig veure obligat a concretar el motiu de la meva presència al pis. En cap moment havia sabut conduir les frases amb encert per propiciar l'aparició del nucli de l'assumpte —no deixava de vigilar el pas del minuts al rellotge de la paret— i, en el moment decisiu, el pensament se'm va paraitzar amb una mena de pudor i vaig ser incapaç de dir altra cosa que si li sobrava algun paraigua. La ràbia que sentia contra la meva ineptitud em va impulsar a llançar-lo als peus del primer contenidor que vaig trobar, em vaig maleir per haver complicat barroerament la lleugeresa dels esdeveniments, em vaig retreure l'habilitat que tenia per triar massa sovint l'opció errònia tot i saber que m'equivocava, vaig calcular la rapidesa amb què m'havia de moure a partir d'aleshores, i vaig voler animar-me pensant que la urgència real que dibuixaria la meva cara m'aniria a favor quan em presentés a corre-cuita davant l'amiga de la joieria per demanar-li el favor que li havia de demanar. Aleshores,

just aleshores, aixoplugat sota la cornisa d'un edifici sense poder evitar els esquitxos que m'assetjaven d'arreu, em va veure un empleat de la Llibreria 22 que anava a treballar i es va posar també a cobert per assegurar-me que els poetes mentien, que en aquell instant precis podíem constatar que la pluja no queia mai en el passat sinó en el present i sempre, a més, per molestar la gent com ell que havia d'anar a la feina. Llavors també va voler saber què hi feia allà en comptes de ser a Platja d'Aro escrivint, una pregunta a la qual no vaig respondre-li res més que la veritat, que estava a l'espera que passés algú conegut que em pagués el bitllet fins a Banyoles perquè, vaig afegir-hi, devia haver perdut la cartera a l'altre autobús i m'era imprescindible arribar-hi per poder participar en el club de lectura que la biblioteca local havia organitzat sobre la meua novel·la. Mai no li agrairé prou l'alleujament que em va concedir quan vam comprovar que les poques monedes que duia a sobre bastaven perquè continués el viatge.

Quan vaig arribar a Banyoles ja no plovia, s'havia obert una tarda clara i neta, i el sol jugava fruïciosament amb els sostres de color de joguet dels cotxes aparcats a banda i banda del carrer que jo recorria amb la plenitud d'haver culminat una proesa. Quan vaig trucar a l'Agustí per anunciar-li que acabava d'arribar, encara estava entaulat amb uns amics en un restaurant de la rodalia, però ni se'm va acudir la possibilitat d'imaginar que no compliria la seva paraula —que ja m'avisaria quan haguessin enllestit la sobretaula—, i que potser m'hauria d'estar vagant sense ni cinc per aquell poble. Vaig caminar sense rumb, amb l'oida pendent del mòbil, mirant la pantalla tot sovint per constatar que no se m'havia escapat cap so ni l'entrada de cap missatge, pensant que bé que m'aniria una cervesa per

combatre la lentitud del temps, o del que fos que m'impedia fins i tot parlar amb mi mateix a pesar de sentir-me impertorbable i valent i de no voler ser gens indigne amb la confiança que havia de mantenir cap a les circumstàncies favorables que creia que m'envoltaven. Em deia que no hi havia cap motiu per anguniejar-me, però quan a la fi va sonar el telèfon em vaig atabalar massa i, després de semblar que feia un joc malabar brusc i poc àgil, ja no el sostenia a les mans, sinó que era a terra després d'haver-hi caigut per art de màgia negra. Tot i així, no es va malmenar i la connexió no s'havia interromput, però qui trucava no era l'Agustí, sinó l'Olga.

L'Olga aconseguia que m'oblidés de les adversitats i, en les nostres trobades gairebé diàries, em proporcionava sempre la plenitud i l'èxtasi i el consol necessaris per mitigar els meus neguits, tot i que, quan havia de tornar a Sant Feliu i a la seva vida de malcasada, el furiós laberint de fatalitat on jo vivia s'eixamplava i veia la solitud que la substituïa com una intrusa. Aquella nit tenia una reunió d'amigues a Platja d'Aro, i em proposava que ens veiéssim havent sopat al bar de sempre. No es va estranyar quan va saber que era a Banyoles i que m'hi quedava a dormir, tot i que la tarda anterior havíem estat junts i no li havia comentat res sobre el viatge. Ens va alegrar sentir-nos de nou i vam riure quan li vaig descriure el que veia aleshores, la figura d'un home vell i corpulent que duia un impermeable molt brut penjant de l'esquena, amb el pèl llarg i la barba embarbussada, que es va aturar davant meu a l'altra vorera i, sense cap preàmbul, recolzat en el bastó molt gruixut que aguantava, em va clavar la mirada, va agenollar una cama, i em va parlar serenament amb una veu diàfana i retronant sense que hi entengués ni una sola

paraula, com si hagués perdut la capacitat d'expressió. L'Olga em va dir que els deliris dels bojos havien de calmar els nervis perquè, per a ells, tot adquiria una importància extrema i equivalent —una explosió solar tenia el mateix valor que la pols arraconada sota d'un armari— i que, per tant, enlloc no hi habitava cap sentit. També em va dir, abans d'acomiarar-nos, que si m'hagués sabut organitzar més bé i li hagués deixat les claus de l'apartament, hauria tret a passejar el gos.

Després no vaig tenir temps de desesperar-me perquè de seguida vaig rebre la trucada de l'Agustí, i em va anar guiant pels carrers de Banyoles cap als afores fins que, en girar una cantonada, vaig sentir més nítid el seu to de veu natural que no pas el metàl·lic que m'arribava a través de l'auricular. Estava majestuosament dret al porxo del jardí, mentre m'abraçava em va preguntar si escrivia molt, al rebedor em va presentar el cadell de cocker que s'havia comprat feia poc, sense tenir-ho previst, quan va passar pel davant de l'aparador d'una botiga d'animals i el va veure dins d'una gàbia, mentre remenava dins dels calaixos d'un moble del menjador es va interessar pel meu gos, mentre obria la cartera i em lliurava un grapat de bitllets em va agrair que li hagués dut, per fi, la novel·la —no vaig gosar contradir-lo i vaig dedicar-l'hi a la seva parella d'aleshores— i, mentre anava provant quina clau del manyoc que empunyava tancaria la porta de la casa —havia decidit que calia visitar la llibretera del poble—, vaig pensar que equivocat que estava qui havia escrit que els diners eren una felicitat abstracta.

L'Agustí posseïa fins a desbordar la impacient seguretat dels rics, es movia amb una pressa meticulosa, com si volgués localitzar una pauta o una fórmula oculta en la

teranyina d'actes petits que protagonitzava, i amb ell tot esdevenia rar i desorientador, i aconseguia que els episodis estranys s'enllacessin sense treva. No vam dirigir-nos a la llibreria pel camí més recte i senzill, sinó que abans vam desviar-nos a una fleca perquè se li va acudir, de sobte, que em convenia conèixer la història de la propietària, que amb molt de gust va descriure els anys de la seva infantesa tancada i lligada al soterrani de la casa de pagès on havia nascut, sotmesa a les sevícies que l'àvia li infligia com a càstig per haver nascut i haver desgraciat la vida de la mare. Enmig d'una plaça em va presentar un farmacèutic jubilat que, amb uns ulls esbatanats, em va explicar les raons filosòfiques per les quals havia conclòs que calia prescindir dels cordons de les sabates. A la llibreria vam interrompre els preparatius que la llibretera feia per al pròxim dia de Sant Jordi, de seguida em va venir la recança per la biblioteca perduda quan em van desnonar del pis, i em va caure la cara de vergonya quan vaig haver d'improvisar que la literatura ja no m'interessava gens i que, per tant, la resposta a la seva pregunta era que no, que no tornaria a escriure mai més una altra novel·la. Vaig afixar-me a marxar amb l'excusa que no podia perdre el següent autobús i, una vegada sol, quan va sonar el mòbil i va resultar que la Sílvia em proposava que ens trobéssim abans de l'hora estipulada, vaig constatar que el sentit de la felicitat tampoc no era res abstracte.

A l'autobús vaig adonar-me que, dita de viva veu, la frase de la novel·la ja no posseïa el mateix poder que si es llegia, i vaig renunciar, doncs, a recitar-l'hi en el moment que la veïés més vulnerable. No vaig ser capaç d'inventar-me'n

cap que la substituís i, al bar on ens havíem citat, no vaig disposar de prou temps per inspirar-me perquè la Sílvia va aparèixer molt poc després d'haver arribat jo. A pesar del personalíssim somriure fals que em va oferir, en comptes del petó que els meus ulls li sol·licitaven amb ànsia, em sentia molt feliç, com si de cop i volta les coses tinguessin una frescor pueril, una presència passiva i serena i molt viva alhora.

Que un divendres al vespre m'estigués allà, a Girona, disposat a convidar-la a sopar a pesar que no desconeixia la ruïna que m'escanyava, li va semblar una situació absolutament normal. No es va interessar per les minúcies de la vida ordinària que jo duia a Platja d'Aro. Sense mala fe, només per indiferència cap al que vaig començar a detallar-li, em va interrompre quan vaig pretendre que enveges els moments de calma que disfrutava a la terrassa, mentre escrivia davant del mar —em va dir que se'm veia en forma, potser més prim i amb la cara més botida, però en bona forma—, i no va semblar que la preocupés ni l'afectés el benestar o les anècdotes del gos amb els altres gossos que també jugaven i corrien a la platja: al cap i a la fi, era seu, ja que quan vivíem junts, i es va entossudir que volia un pastor alemany, em vaig afanyar a encarregar-ne un al criador que em va recomanar un amic que tenia una residència canina. I quan vaig constatar —la coneixia molt bé— que necessitava devorar la nit, vaig entendre que l'endemà la ressaca de la Sílvia no seria etílica, sinó una d'aquelles en la qual les contrarietats més insignificants creixerien fins a assolir unes dimensions d'insalvables moles de fracàs, que les penes petites es convertirien en desgràcies autèntiques, i que l'ombra del present, tan deformada, es desplomaria sobre tot el passat, i el convertiria en

una sèrie d'equívocs terribles i de sofriments sense sentit. Vaig entendre, amb ràbia, que l'endemà la Sílvia es despertaria amb la disjuntiva d'haver de triar un cop més entre la tortura intolerable de contemplar el futur des d'una obscuritat que ho desvaloritzava tot, o posar-se en contacte amb el seu camell si no havia sigut prou previsor a per guardar una ratlla.

El restaurant on jo volia que anéssim era un lloc tranquil que sempre m'havia donat sort quan hi havia hagut en disputa litigis emocionals, fora de la ruta dels coneguts de sempre, un lloc perfecte per canalitzar les paraules idònies que havia d'escollir amb compte per reemplaçar la frase que ja no podria llegir-li, però va resultar que havia plegat feia uns mesos, i aleshores va ser del tot impossible impedir que s'imposés el seu criteri. Va portar-me a una taverna on ella es movia amb una familiaritat envejable: hi treballava la seva excunyada, assegut a la barra sempre hi havia un nòvio de molts anys enrere i, mentre intentàvem entendre'ns per damunt de l'estrèpit de la música, va venir a saludar-la un amant d'aleshores, acompanyat d'un cambrer andalús que devia ser molt ocurrent si es tenia en compte la hilaritat que li van provocar les paraules indomables que va soltar durant una estona eterna. L'amant era una mica escanyolit i estràbic, però resultava ser molt hàbil a l'hora de provocar-li orgasmes. Jo tenia la desgràcia de no haver sabut tallar d'entrada l'afany de confidències de la Sílvia, i m'havia convertit en el dipositari i custodi de les seves peripècies sexuals. El relat minuciós de cada una de les seves aventures em provocava dolor, però si acceptava jugar al joc de la confiança era perquè em permetia creure que d'aquella manera la meva posició s'enlairava per damunt de la dels altres contrincants i que,

per tant, el meu punt de partida pel triomf final podia admetre el qualificatiu de privilegiat. Tot es reduïa a les ganes, en el fons, de mantenir viva una il·lusió elemental on afer- rar-me i resistir fins que pogués el curs irrevocable de la tenebra i el caos on havia de desplomar-me sense fer res més que això, implorar en va i en silenci que ella em salvés, i ignorar tot el futur previsible que contenia la nostra història passada: ens havíem conegut i ens havíem fascinat, havíem viscut junts, ens havíem divertit molt i també ens havíem barallat massa, quan vam descobrir que ens avorriem sense saber-ho ens vam separar abruptament, durant un mes i mig s'havia produït una temptativa de reconciliació amb uns símptomes immediats ben notoris per deduir que no superàvem la prova, i aleshores cadascú va anar per la seva banda fins que després d'un període de prudència es va reiniciar el lligam amb unes condicions perjudicials pel meu caràcter exacerbat i gelós. Vaig assolir la categoria d'exparella amiga, comprensiva i amant ocasional que no tenia sentit del ridícul, sense amor propi i sense que res aconseguís humiliar-lo i que, quan no podia més i gosava queixar-se, aleshores se li retreia la seva susceptibilitat. És cert que en aquella ocasió potser no em convenia enfadar-me ni recriminar a la Sílvia que li fes tanta gràcia que el seu amant em digués que feia tant de temps que no em veia que es pensava que m'havia mort, però una vegada al carrer encara discutíem amb el mateix ímpetu que al restaurant. I així hauríem continuat tota la nit si no ens haguéssim enriolat unànimement quan vam topar amb un amic escriptor que s'estava assegut en un banc de la rambla menjant un gelat i que, entre nosaltres, sempre l'escarníem perquè tenia una especial predilecció per exaltar el petit, el fàcil i l'obtús.

Eren quarts de dotze de la nit, i la Sílvia em volia encomanar el seu anhel de divertir-se recurrent els llocs de sempre i riure amb la gent de sempre, però jo no podia compartir el seu entusiasme ni la seva energia. Calcar els passos de les nostres festes d'abans hauria sigut contraproduent per als meus objectius: ja havia malmès la primera oportunitat durant el sopar, i em calia una conversa íntima en un espai sense entrebancs ni interrupcions de cap mena. Li vaig dir que no em venia de gust anar a l'Ep!, però hi vam haver d'entrar a saludar en Blai, el petit traficant amb aires de grandesa que subministrava la cocaïna a l'entorn per on ens solíem moure: a la Sílvia sempre li havia semblat entranyable que mirés la realitat més estúpida i vulgar com si fos un miracle insòlit, i no acceptava mai que jo expressés la meua opinió, que em semblava algú tan indefens i innocent com un cretí més que no pas com un nen. En qualsevol cas, la meua intuïció masculina em suggeria que el lligam entre ells dos s'havia enfortit amb una intensitat excessiva i perillosa per al meu futur: em preocupava que mai no hagués rebut cap revelació de tipus sexual sobre ell, que es trobessin amb freqüència per prendre una copa, i que a les frases de la Sílvia s'incorporessin massa sovint uns tics verbals característics d'ell. Li vaig dir que no em venia de gust anar al Babel, però vam haver d'entrar a saludar l'August, un altre amant d'ella i sobre el qual jo sabia que les seves curiositats més remarcables eren el tatuatge d'una calavera al cul, que solia robar les ampolles de salsa picant als restaurants xinesos, i que duia un pírcing al prepuci, i hi vam ser fins que van tancar. Li vaig dir que no volia anar al Platea: en vam sortir quan ja clarejava, però la Sílvia encara va trigar a desfer-se del pol d'atracció que la imantava cap als grups diversos que s'ar-

remolinaven davant de la porta del local, com si els haguessin de transmetre l'ordre que els facilitaria la retirada. Mentrestant, sense perdre de vista les seves maniobres, jo m'estava amb la gent que m'havia acompanyat durant els cinc últims anys: vaig veure com l'Òscar Palau preguntava a unes noies si coneixien un tal Òscar Palau per passar tot seguit a presentar-se en sentir la seva negativa, vaig veure com la Magda Ros discutia amb en Nicolau Batet i el Nen perquè no es posaven d'acord sobre què havien fet just després d'arribar a Esparreguera el dia que hi van anar d'excursió perquè sí, perquè els feia gràcia el topònim i, mentre en Ramon Tibau s'entossudia a repetir al nostre costat que en el seu estat apàtic hi contribuïa sobre manera el grau d'incertesa en què habitava, en Pep Olmos em va assegurar que no dormir a la nit representava adonar-se de la pròpia normalitat, i que era per aquest motiu que esperava amb impaciència la sortida del sol, perquè aleshores tenia tot el dret del món a no dormir. I quan vaig inventar-me el que m'havia dit l'Hèctor Ribas i ho vaig explicar a la Sílvia mentre fèiem per fi el camí cap a casa seva, que la causa de l'alegria o de la tristesa, de l'avorriment o del desencant de tots els homes sempre era una dona, que si la vida es feia insuportable la culpa era sempre d'una dona, de la mateixa manera que si hi havia l'esclat d'alguna cosa semblant a una vida nova construïda amb uns nous ideals la raó també havia de buscar-se en una dona, em penso que no em va escoltar gens: quan vaig callar no hi va haver cap comentari, només va somriure i, amb un to que semblava voler fer-me partícip de la seva astúcia, em va dir que el negre amb qui havia estat ballant la major part de la nit li havia volgut fer valdre el seu color, la seva nostàlgia d'immigrant i la seva condició prole-

tària per anar-se'n amb ella, i em va assegurar que si s'hi havia negat es devia tan sols al temor de no treure-se'l després de sobre.

L'emoció que prevalia per damunt de totes les altres emocions que em sacsejaven quan entrava al pis de la Sílvia era la de trobar-me en un lloc profanat per un exèrcit de cossos enemics. D'esquitllentes, mentre xiuxiuejàvem en comptes de parlar perquè havia llogat una habitació a un estudiant, inspeccionava si la disposició de les coses coincidia amb la de l'última vegada que hi havia estat, hi volia localitzar el signe de la visita d'algú altre, si hi havia indicis que em permetessin saber qualsevol cosa que ella m'hagués amagat. Em sorprenia la indiferència amb què veia llibres meus als prestatges, conscient d'haver-los perdut sense haver fet res per recuperar-los, però encara em sobtava més el desordre sufocant que s'hi respirava, la deixadesa i la decrepitud que s'havia anat imposant arreu: els dos gats que havia recollit de la granja d'una amiga amb la intenció declarada d'aixecar una frontera real per impedir el meu retorn amb el gos, havien esgarrapat les cortines de dalt a baix i la tapisseria del sofà i de les cadires, d'una ufanosa planta brasilera que li havia regalat només en quedaven unes fulles ratades penjant del tronc, i era impossible fer un sol pas sense esquivar els seus joguets i trepitjar els grans de sorra escampats a terra. Però el que dominava l'ambient, sobretot, era la flaire mefítica i immunda dels seus pixats. Vaig aprofitar que la Sílvia va tancar-se al lavabo per dirigir-me amb sigil al quarto i, amb més sigil encara, vaig escorcollar la seva tauleta de nit i vaig obrir el calaix on guardava els preservatius: la caixa que havia dut l'última vegada i que havia quedat per estrenar ja era gairebé buida. Quan vaig sortir jo del lavabo,

amb el disgust d'haver descobert que en el pot dels raspalls de les dents n'hi havia tres, em vaig dir que no valia la pena desitjar la bona nit a la Sílvia perquè devia haver-se quedat adormida de seguida just després de ficar-se al llit, però vaig gosar abraçar-la i acariciar-la de dalt a baix, per fora i per dins, pel davant i pel darrere, famèlicament, fins que la impavidesa agressiva del seu cos ombrívol em va desanimar o avorrir. No vaig voler lamentar-me, només vaig pensar quina seria l'estratègia més oportuna per convèncer-la l'endemà que tornéssim a fer la prova de viure junts, amb el gos i a pesar dels gats, i que constituïa la causa, al cap i a la fi, que m'estigués allà, entre uns llençols que suposava que havien acollit algú altre no devia fer gaire —el dia abans, segur—, ajagut al seu costat, escoltant totes les modalitats dels ronquets que emetia, comptant els quarts d'hora que marcava amb un so extraordinàriament esmoreït, en un pis qualsevol, un rellotge que fins aleshores no havia sentit mai, crispant-me amb els brams rabiosos d'uns nadó rere la paret que feia de capçalera, tenint una set desaforada d'aigua que no m'atrevia a calmar per la por de coincidir amb l'estudiant, sentint el rondineig dels gats que travessaven sense cessar la muntanya dels nostres cossos. Però el que recordo més d'aquella nit és que hi va haver un moment, a punt d'adormir-me, extenuat de tant esperar el moment d'aixecar-se, que vaig experimentar una sensació molt brusca i espantosa de caiguda, i que em va fer incorporar d'un salt amb la certesa d'haver obtingut una revelació diàfanament concreta i al mateix temps tan poc aprehensible amb paraules que de seguida es va esvaïr. Després, com si no s'hagués produït cap transició entre una cosa i l'altra, la Sílvia va interrompre el son profund i terrible que m'havia fulminat —no

sabia per què, però vaig pensar això, terrible—, i em va demanar que la posés calenta: no en vaig saber, i vaig notar que l'orgull instintiu del seu cos s'ofenia. Quan esmorzàvem amb tota l'atenció centrada en els jocs tossuts dels gats em va demanar que l'acompanyés al supermercat, mentre empenyia el carro de la compra em va proposar que anéssim a prendre un vermut i, després de desar a la cuina cada cosa al seu lloc —ho vam fer compenetrats com si repetíssim els gestos normals de la convivència d'abans—, quan a la terrassa on sèiem li vaig suggerir que dinéssim a Canet d'Adri, em va respondre que tenia el dia compromès. Va ser com si de cop i volta no sabés on em trobava i al meu voltant no hi hagués ni llum ni foscor ni res de res, només desconcert i més desconcert, que tan sols va augmentar més quan amb un sobresalt vaig tornar a ser conscient i vaig entendre que la Sílvia responia sense rèplica possible a una frase que jo creia haver formulat només mentalment.

En el petó que em va fer en el moment d'acomiarar-se hi vaig trobar un gust despectiu que vaig voler eliminar mentre bevia i bevia en un dels bars del seu barri que no m'era gens desconegut, sense importar-me res més que beure i beure en va perquè l'oblit que buscava es contradia obsessivament amb la necessitat de recordar els episodis de la nit anterior i la ignomínia acabada de viure. Em repetia tot el que no li havia dit, talment com si tornéssim a estar cara a cara, recorria a argúcies retòriques per convèncer-la de la seva conducta errònia, mirava enfora amb la seguretat de veure-la aparèixer d'un moment a l'altre per oferir-me el seu penediment, i, mentrestant, una part de mi es feia la il·lusió —o no, tenia l'esperança— que d'alguna manera em salvaria —a pesar d'intentar no

recordar-ho, tot jo sabia la proximitat del cop de maça definitiu i rotund que m'abatria—, que com en els contes de fades el curs de les coses s'invertiria per art de màgia o de sort, que les circumstàncies adverses desapareixerien, que el malefici que jo mateix m'havia creat desapareixeria, i imaginar-me despert del malson que m'encerclava feia que un calfred ardent d'entusiasme m'embriagués. I tot anava bé fins que l'altra part de mi mateix recordava que l'antagonisme entre la Sílvia i jo consistia en una qüestió recaragoladament simple, que era impossible que convivéssim en pau: jo volia arribar a la realitat i establir-m'hi a través de l'amor definitiu que m'inventava que sentia cap a ella perquè era l'única àncora de què disposava per no naufragar, i ella, en canvi, volia fugir de la realitat —de la «realitat» en un sentit pràctic, no en un sentit poètic ni filosòfic— i establir-se definitivament fora d'ella a través del sexe i de la figura de l'home: l'home era el trampolí que havia escollit per a la fuga. Després d'un temps més que suficient per aconseguir amb èxit l'objectiu d'emborratxar-me sense pietat, en comptes d'agafar l'autobús cap a Platja d'Aro, com si la responsabilitat que tenia amb el gos no existís, vaig encaminar-me al centre convençut que si em posava a plorar podia ser que no parés mai més. De segur que buscava coincidir a l'atzar amb la Sílvia per posar-la calenta de debò, i que la meua fantasia devia imaginar que ella també recorreria els bars que suposava que visitaria jo amb la idea de no mostrar-se impàvida ni ombrívola i de proposar-me que ens reconciliéssim, que em buscaria per dir-me que havia decidit alliberar-se dels gats i demanar-me que tornéssim a viure junts, tots tres.